

ДО ОБГОВОРЕННЯ

TO DISCUSSION

УДК 657.421.3

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ:
ГАРМОНІЗАЦІЯ ПОНЯТЬ ТА КАТЕГОРІЙ

О.Л. Біляченко, к.е.н.

*Черкаський інститут банківської справи Університету банківської
справи НБУ (м. Київ), Черкаси, Україна*

Біляченко О.Л. Інформаційні ресурси в системі бухгалтерського обліку: гармонізація понять та категорій.

Досліджено взаємозв'язок категорій та понять «інформація», «відомості», «дані», «знання», «інформаційні ресурси», «інформаційні активи» та визначено їх місце в системі бухгалтерського обліку.

Ключові слова: бухгалтерський облік, інформація, відомості, дані, знання, інформаційні ресурси, інформаційні активи

Біляченко О.Л. Информационные ресурсы в системе бухгалтерского учета: гармонизация понятий и категорий.

Исследована взаимосвязь категорий и понятий «информация», «сведения», «данные», «знания», «информационные ресурсы», «информационные активы», а также определено их место в системе бухгалтерского учета.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, информация, сведения, данные, знания, информационные ресурсы, информационные активы

Biliachenko O.L. Information resources in the accounting system: harmonization of concepts and categories.

The interrelation between categories and concepts of "information", "data", "knowledge", "information resources", "information assets" have been researched as well as their place in the accounting system has been determined.

Keywords: accounting, information, data, knowledge, information resources, information assets

Перехід людства в нову інформаційну епоху вимагає розробки нових економічних теорій та парадигми розвитку. Новітні інформаційні технології та бази даних, що базовим елементом в своїй структурі містять інформацію, є інноваційною галуззю з найбільш високим темпом розвитку. Сама парадигма інформаційного суспільства передбачає в якості атому для побудови матерії інформаційний ресурс. Інформація та інформаційні ресурси є порівняно новими поняттями, однак вже широко застосовується в сучасній науці та практиці. Поряд з цим, не дивлячись на широку розповсюдженість зазначених категорій, їх етимологія, як і в цілому методологія обліку, залишається поза увагою вчених, що ускладнює розробку загальноприйнятих підходів до їх управління. У зв'язку з цим, основною метою дослідження є визначення місця інформації як нового виду ресурсу в системі бухгалтерського обліку підприємства на мікрорівні та значення інформації як складової інноваційного розвитку держави.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

В процесі дослідження інформаційних ресурсів важливим є визначення їх місця в системі формування понять та взаємозв'язку окремих економічних категорій. Даному питанню приділяли увагу такі науковці, як: О.О. Бондаренко, В.В. Буряк, В.К. Данилко, В.П. Кубко, Р. Марутян, О.С. Марченко, Л.Г. Мельник, Г.П. Несвіт, В.В. Огурцов, П.В. Пашко, А.В. Родіонов, К.В. Романчук, І.В. Сидоренко, О.С. Твердохліб, О.М. Урікова, Ю.С. Цаль-Цалко, В.А. Шаргородська та інші.

Визначити межі взаємоузгодженості категорій та понять «інформація», «відомості», «дані», «знання», «інформаційні ресурси», «інформаційні активи» в сучасній науці на основі чого встановити їх місце в системі бухгалтерського обліку з метою подальшої розробки методичних підходів до їх обліку і контролю.

Виклад основного матеріалу дослідження

Інформація як економічна категорія почала розглядатися в останнє століття, що обумовлено необхідністю розробки облікового забезпечення управління інформацією на макро- та мікрорівні. Дослідження генезису інформації в результаті аналізу теорій її виникнення є основою встановлення її ролі та значення як інноваційного продукту. В теорії існує дві концепції походження інформації: атрибутивна та функціональна. Згідно з атрибутивною концепцією, інформація – це об'єктивна внутрішня властивість всіх матеріальних об'єктів, міститься у всіх без винятку елементах та системах матеріального світу, тобто інформація є невід'ємним атрибутом (властивістю) матерії.

Функціональна концепція інформації, що представлена двома течіями – кібернетичною та антропоцентричною, передбачає, що інформація – це позначення змісту, отриманого з зовнішнього світу в процесі пристосування людини до нього і пристосування до нього людських почуттів. Прихильники кібернетичної течії стверджують, що інформація (інформаційні процеси) присутні у всіх самокерованих системах. Антропоцентристська течія обмежує сферу існування інформації та інформаційних взаємодій винятково людським суспільством та свідомістю. Існування інформації в живій, а тим більше у неживій, природі заперечується; вважається, що інформація з'явилась в ході антропосоціогенезу і оперувати нею можуть винятково соціалізовані особистості, які володіють мовою, свідомістю та самосвідомістю.

Незалежно від концепції та течії інформація є складовою бухгалтерського обліку, оскільки, при атрибутивній концепції інформація, як об'єктивна внутрішня властивість всіх об'єктів живої та неживої природи властива також і системам. Дотримуючись поглядів представників кібернетичної течії функціональної концепції, інформація присутня в усіх системах, в тому числі й в системі бухгалтерського обліку. Не дивлячись на те, що антропоцентристська течія передбачає можливість існування інформації лише в людському суспільстві система бухгалтерського обліку є взаємодією неживих матеріалів з людиною, як суб'єктом системи обліку, що обумовлює існування інформації в цій системі відповідно до антропоцентристської течії. Отже, інформація в

системі бухгалтерського обліку виступає в ролі її елемента (як інформаційно-аналітичне забезпечення процесів), з одного боку, та в якості ресурсу (як інноваційний продукт) – з іншого.

Марутян Р. підкреслює, що в сучасній науковій парадигмі питання термінології теорії інформаційного суспільства стають визначальними. Відсутність чіткого й змістовного визначення наукових понять з цієї проблематики ускладнює розробку й реалізацію інформаційного права, конституювання інформаційних відносин у державі. Некоректне формулювання термінів, їх використання в науковій літературі та законодавчо-нормативних актах призводить до неоднозначного розуміння цих понять [31].

В сучасних умовах розвитку науки, де все більшу частку займає формалізований підхід до знань, виникає масштабна проблема взаємоузгодженості понять та категорій в бухгалтерському обліку. Зокрема, з інформатизацією суспільних відносин та розширенням об'єктного складу облікової системи все важче розрізнити такі поняття, як «інформація», «дані», «знання», «відомості», «інформаційний актив», «інформаційний ресурс», у зв'язку з чим і визначити їх місце в цій системі.

За результатами проведеного К.В. Романчук дослідження встановлено, що увага вчених щодо проблем інформації активізувалася у XXI ст. Це, передусім, пов'язано з активним розвитком економічних процесів у світовому господарстві та виділенням особливої ролі інформації в діяльності суб'єктів господарювання. Перша стаття, присвячена проблемам інформації, була опублікована у 1962 р. Г.Х. Поповим на тему: «Електронна система економічної інформації» (Вісник Московського університету) [43].

Інформація є категорією, що вивчається фахівцями та науковцями різних напрямів, за цей час виокремилось умовно три основні підходи до пояснення цієї категорії. Перша група науковців стверджує, що інформація це і є дані або відомості, друга група – що інформація ототожнюється зі знаннями, а третя група науковців відстоює позицію, що інформація, знання та дані є різними науковими категоріями, які не слід ототожнювати.

Проведений аналіз дефініцій поняття «інформація» в літературних джерелах наведено в табл. 1.

Таблиця 1. Аналіз літературних джерел в частині визначення категорії «інформація»

№ з/п	Джерело	Визначення
1	2	3
<i>Нормативна база</i>		
1.	ГОСТ 123 7.0-99 [6]	Відомості, які сприймаються людиною і (або) спеціальними пристроями як віддзеркалення фактів матеріального або духовного світу в процесі комунікації
2.	ДСТУ 2392-94 [10]	Знання, що розглядаються в аспекті комунікації

Продовження табл. 1

3.	ДСТУ 2396-94 [11]	Повідомлення, які знімають невизначеність, що існувала до їх надходження, і є об'єктом зберігання, пересилання та перетворення
4.	ДСТУ 2938-94 [13]	Будь-які знання про предмети, факти, поняття і т. ін. проблемної сфери, якими обмінюються користувачі системи оброблення даних
5.	ДСТУ 3396.2-97 [14]	Відомості про суб'єкти, об'єкти, явища та процеси
6.	ДСТУ ISO 5127:2007 [16]	Повідомлення, яке використовують для подання інформації в процесі комунікації для підвищення рівня знань
7.	Закон України «Про захист економічної конкуренції» [20]	Відомості в будь-якій формі й вигляді та збережені на будь-яких носіях (у тому числі листування, книги, помітки, ілюстрації (карти, діаграми, органіграми, малюнки, схеми тощо), фотографії, голограми, кіно-, відео-, мікрофільми, звукові записи, бази даних комп'ютерних систем або повне чи часткове відтворення їх елементів), пояснення осіб та будь-які інші публічно оголошені чи документовані відомості
8.	Закон України «Про інформацію» [21]	Будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді
9.	Закон України «Про телекомунікації» [22]	Відомості, подані у вигляді сигналів, знаків, звуків, рухомих або нерухомих зображень чи в інший спосіб
1	2	3
10.	Міжурядова програма міжнародної співпраці в області науково-технічної інформації [56]	Знання, які являються продуктом дослідницької діяльності природних і загальних наук чи тих, що торкаються цієї діяльності, з однієї сторони, і знання, що мають відношення до техніки, з іншої сторони
<i>Наукова література</i>		
11.	Біленська Д.О. [2]	Відомості про осіб, предмети, факти, події, явища і процеси незалежно від форми їх вираження, які пов'язані з настанням юридичних наслідків
12.	Бірюков В.В. [3]	Відомості або дані, порядок використання яких, незалежно від способу їх представлення зберігання або організації, підлягає правовому регулюванню
13.	Вінер Н. [5]	Позначення змісту, що одержується з зовнішнього світу в процесі нашого пристосування до нього і пристосування до нього наших почуттів
14.	Глушков В.М. [44]	Ступінь неоднорідності розподілу матерії й енергії в просторі, ступінь, якими супроводжуються ці процеси, що плинуть у світ
15.	Золотар О.О. [23]	Відомості про об'єктивно існуючі явища, які використовуються більш ніж однією особою, незалежно від форми та способу її подання у суспільних відносинах
16.	Мариничева М.К. [29]	Структурований потік відомостей у контексті
17.	Марченко О.С. [32]	1) певні відомості про предмети, явища, відносини, події, діяльність тощо 2) фактор виробництва, у тому числі знання
18.	Мельник Л.Г. [33]	Природна реальність, яка несе у собі характерні ознаки предметів та явищ природи, що виявляються у просторі і часі
19.	Несвіт Г.П. [34]	Дані, що складають категорії, класифікаційні схеми, тобто організовані дані (але вони організовані іншими, а не нами)
20.	Прохоров Е.П. [39]	Всі значеннєві елементи газети, радіопрограми, телепередачі (текстові, зображальні, графічні, звукові тощо), котрі будучи передані в аудиторію, здійснюють на неї вплив, формують її орієнтації, погляди, ідеали тощо
21.	Пушкар М.С. [40]	Субстрат, необхідний і обов'язковий для того, щоб оцінити ситуацію, виробити можливі альтернативи управлінських рішень та відібрати найдоцільнішу з них для практичного використання
22.	Семанюк В.З. [45]	Сукупність знань, повідомлення про стан справ, становище чого-небудь
23.	Тронець В. [2]	Фундаментом усього існуючого, першопричиною всіх явищ і процесів
24.	Українсько-російський економічний глумачний словник [48]	1) повідомлення про щось; 2) відомості про навколишній світ, процеси, які в ньому відбуваються, про події, ситуації, чиюсь діяльність, що їх сприймають людина і живі організми
25.	Хаксевер К. [52]	Вихідний потік системи, це відомості, які перетворені на корисні і значущі для людини форми
26.	Черноіваненко А.В. [53]	Відомості, які передаються людьми в усній, письмовій формах або іншими засобами (за допомогою умовних сигналів, технічних засобів та ін.)
27.	Шеннон К.Е. [44]	Міра структурної впорядкованості різноманітних за своєю природою систем, співвідношення, взаємозв'язку між системами, явищами, процесами, а не як показник стану систем

Продовження табл. 1

<i>Навчально-методична література</i>		
28.	Гужва В.М. [7]	Відомості про навколишній світ (об'єкти, явища, події, процеси тощо), які зменшують міру існуючої невизначеності, неповноти знань, відчужені від їх творця і які стали повідомленнями (вираженими певною мовою у вигляді знаків, у тому числі й записаними на матеріальному носії), які можна відтворювати шляхом передачі людьми усним, письмовим або іншим способом (за допомогою умовних сигналів, технічних та обчислювальних засобів і т. ін.)
29.	Осовська Т.В. [36]	Сукупність відомостей про зміни, що відбуваються в системі та навколишньому середовищі цієї системи, котра знижує рівень невизначеності знань про перебіг процесу управління
30.	Ракитина Е.А. [41]	Відображене різноманіття, яке виникає в результаті взаємодії між об'єктами
31.	Філіпенко А.С. [17]	Сукупність знань, даних про матеріальний і духовний світ, про закономірності й тенденції його розвитку

Отже, з 31 проаналізованого літературного джерела в 17 (53%) інформацію позначають як сукупність відомостей про певний об'єкт; 6 (19%) – як сукупність знань про певний об'єкт; 1 (3%) – дані про певні явища або процеси; 7 (25%) – надають інше визначення, що характеризується філософсько-економічним спрямуванням. Виходячи з проведеного аналізу на думку більшості дослідників з економічної точки зору інформація є категорією, що включає в себе поняття «відомості». Однак, вважаємо, що ототожнювати ці два поняття є недоречним, оскільки це спрощує розуміння системи кругообігу та перетворення

інформації. Також ототожнювати інформацію або розглядати її як сукупність знань є помилковим, оскільки призводить до підміни понять. З точки зору бухгалтерського обліку інформація є загальнонауковою категорією, що не відповідає встановленим критеріям, а отже не може бути об'єктом бухгалтерського обліку.

Аналіз дефініцій категорії «інформація» потребує подальшого дослідження сутності понять «відомості» та «дані», що дозволить встановити взаємозв'язок між цими категоріями та поняттями (табл. 2).

Таблиця 2. Дефініції понять «відомості» та «дані» в різних літературних джерелах

<i>№ з/п</i>	<i>Джерело</i>	<i>Визначення</i>
<i>Відомості</i>		
1.	Веревченко А.П. [4]	1) загальні або не глибокі знання про що-небудь; 2) знання конкретної людини та/або групи людей, які не мають повної згоди з загальноприйнятою на даному етапі розвитку практикою
2.	Єфремова Т.Ф. [18]	1) повідомлення про що-небудь; 2) факти, дані, які характеризують кого-небудь, що-небудь; 3) знання в якій-небудь області, обізнаність в чомусь
3.	Концепція інформації [24]	Знання, які відображаються в сигналах, повідомленнях
4.	Словник комп'ютерних термінів [46]	Інформація, що роздбута одним із учасників пізнавального процесу, яка відрізняється від той, що роздбули інші учасники
5.	Фінансовий словник [51]	Частина знань, критерій істинності яких не однаковий у різноманітних учасників пізнавального процесу.
<i>Дані</i>		
1.	Shirky С. [57]	Інформація до того, як їм надається контекст, структура та значення
2.	Бірюков В.В. [3]	Результат фіксації, відображення інформації на будь-якому матеріальному носії, тобто зареєстроване на носії подання відомостей незалежно від того, чи дійшли ці відомості до якогось приймача і цікавлять вони його
3.	Гужва В.М. [7]	1) інформація, подана у формалізованому вигляді, прийнятному для обробки автоматичними засобами за можливої участі людини; 2) інформація із зовнішнього для комп'ютера світу, представлена в вигляді, що дозволяє йому збирати її, зберігати, обробляти і це найцінніше, чим володіє комп'ютер
4.	Закон України «Про телекомунікації» [22]	Інформація у формі, придатній для автоматизованої обробки її засобами обчислювальної техніки
5.	Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» [19]	Інформація, яка подана у формі, придатній для її оброблення електронними засобами

Продовження таблиці 2.

6.	Ліссов П.М. [27]	Результат простого збору визначених фактів
7.	Несвіт Г.П. [34]	Позначення недиференційних фактів без контексту
8.	Пархоменко В.Л. [41]	1) здібності, якості, необхідні для чого-небудь; 2) форма представлення знань
9.	Ракитина Е.А. [41]	Відомості, показники, необхідні для ознайомлення з ким-, чим-небудь, для характеристики когось, чогось або для прийняття певних висновків, рішень
10.	Соціологія короткий енциклопедичний словник [47]	Система емпіричних даних, отриманих у ході самого дослідження і виражених у кількісній або графічній форм
11.	Філіпенко А.С. [17]	1) набір різномірної неорганізованої інформації; 2) сукупність відомостей, які зафіксовані на деякому носії для збереження, передавання та опрацювання
12.	Шквір В.Д. [54]	1) інформація, подана у певному вигляді, що дозволяє автоматизувати її збір, зберігання і обробку; 2) носій інформації

Проведений аналіз дефініцій понять знань, а дані – як інформацію. Наочне «відомості» та «дані» показав, що більшість представлення результатів аналізу наведено в науковців визначають відомості як сукупність табл. 3.

Таблиця 3. Аналіз понять відомості та дані в розрізі науковців та частоти взаємозамінюваності

Трактування термінів		Відомості	Дані
Інформація	науковці	Словник комп'ютерних термінів [46]	Shirky С. [57] Бірюков В.В. [3] Гужва В.М. [7] Закон України «Про телекомунікації» [22] Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» [19] Філіпенко А.С. [17] Шквір В.Д. [54]
	питома вага	20%	58%
Відомості	науковці	–	Ліссов П.М. [27] Несвіт Г.П. [34] Ракитина Е.А. [41] Соціологія короткий енциклопедичний словник [47] Філіпенко А.С. [17]
	питома вага	–	41%
Дані	науковці	0	–
	питома вага	0%	–
Знання	науковці	Веревченко А.П. [4] Єфремова Т.Ф. [18] Концепція інформації [24] Фінансовий словник [51]	Пархоменко В.Л. [41]
	питома вага	80%	1%

Виходячи з даних проведеного аналізу 80% науковців ототожнюють поняття «відомості» зі знаннями, а поняття дані (58% дослідників) – з інформацією.

У зв'язку з проведеним дослідженням потребують аналізу підходи до визначення науковцями такого поняття як «знання» на предмет встановлення спільних та відмінних рис з категоріями та поняттями, що проаналізовані вище. Результати аналізу дефініцій поняття «знання» в розрізі авторів та питомої ваги наведено в табл. 4.

Отже, 43% науковців трактують знання з філософської точки зору як сукупність фактів, явищ, відчуттів, понять, що фіксуються в людській свідомості. Знання як сукупність інформації про певні об'єкти, події розглядають 43% авторів. Ніхто з проаналізованих науковців не пов'язує між собою знання з даними, тим самим визначаючи їх як різні поняття.

Вважаємо, що в обліковій науці найбільш доцільно визначати інформацію як економічну категорію з таким тлумаченням: інформація – це рандомна сукупність фактів та/або ідей про певне явище, процес.

Таблиця 4. Аналіз підходів до визначення поняття «знання»

Поняття	Інформація	Відомості	Інше (факти, пізнання тощо)
Знання	Абушенко В.Л. [1] Дресвянников В.А. [9] Малафійк І.В. [28] Маринечева М.К. [29] Марченко О.С. [32] Несвіт Г.П. [34] Пархоменко О.В. [37] Причепій Є.М. [38] Ходжсон Дж. [32]	ДСТУ 5034:2008 [15] Новий тлумачний словник української мови [35] Щерба С.П. [55]	Гужва В.М. [7] Денісова О.О. [8] ДСТУ 2481-94 [12] ДСТУ ISO 5127:2007 [16] Клімов С.М. [32] Короткий словник з філософії [25] Кушерець В.І. [26] Філософський енциклопедичний словник [50] Філософський словник [49]
Питома вага	43 %	14 %	43 %

Відомості є більш вужчим поняттям, це оброблена інформація, вважаємо, що відомості повинні трактуватися як інформація про певний об'єкт, явище, процес. В свою чергу дані – це

оброблені під конкретний запит відомості, а знання – це сприйняті, узагальнені, оброблені та усвідомлені людиною дані (рис. 1).

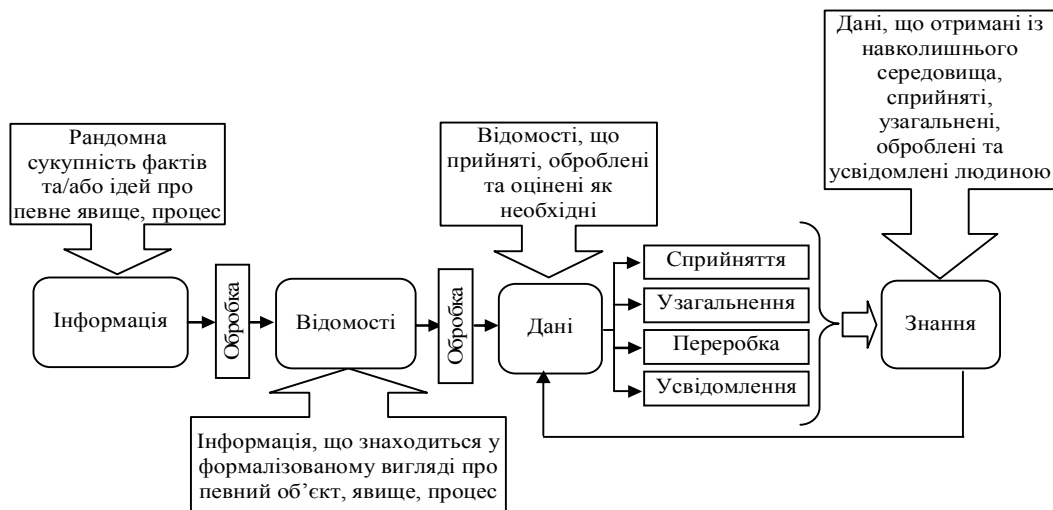

Рис. 1. Взаємозв'язок категорій та понять «інформація», «відомості», «дані», «знання»

Проведений аналіз дозволив встановити взаємозв'язок між розглянутими категоріями та поняттями, однак, ґрунтуючись на наданих дефініціях можна стверджувати, що жоден з них не може бути об'єктом бухгалтерського обліку, оскільки вони не відповідають встановленим критеріям визнання об'єктом обліку. При цьому, інформацію, як глобальне явище та основну складову сучасного суспільства з економічної точки зору умовно можна поділити на інформаційні ресурси та інформаційні активи. Відокремлення інформаційних ресурсів як самостійної економічної категорії обумовлено зростанням ролі інформації та інформаційних ресурсів в суспільстві, підвищенням їх впливу на процеси управління.

Не зважаючи на досить широке використання терміну «інформаційні ресурси» на сьогодні відсутнє його загальноприйняте визначення, що ускладнює можливість його ідентифікації як

об'єкта обліку. У зв'язку з цим, дослідження інформаційних ресурсів та інформаційних активів з метою формування адекватних уявлень про них є досить актуальним питанням.

Аналіз праць вітчизняних та зарубіжних вчених дозволив виділити два основні підходи до трактування поняття «інформаційний ресурс»:

1) Інформаційний ресурс – це інформація, що актуалізована в суспільстві, використана та ефективно реалізована; це інформаційний продукт.

Приділяючи вагомому значенню дослідженню інформаційних ресурсів, Р. Марутян [30] виділяв особливу їх частину – активні інформаційні ресурси, що є інформацією, доступною для автоматизованого пошуку, зберігання та обробки (програми, бази даних, бази знань, документи тощо) й для широкого користування.

2) Інформаційний ресурс – це людина, як носій інтелектуальних здібностей (людська свідо-

мість) та чинник динамічного соціального прогресу суспільства.

Родіонов А.В. [42] вважає, що до основних ознак інформаційних ресурсів слід віднести такі:

- інформаційні ресурси розташовані на певних матеріальних носіях (паперові, електронні);
- накопичення інформаційних ресурсів відбувається за певний проміжок часу;
- інформаційні ресурси є необхідними для вирішення наукових, виробничих, управлінських та інших завдань;
- від якості та змісту інформаційних ресурсів залежить ефективність виконання цих завдань.

Виходячи з проведеного аналізу інформаційні ресурси – це уречевлені на матеріальному носії об'єкти інтелектуальної праці людини, що мають інформаційне походження. Однак, не всі інформаційні ресурси можуть бути об'єктом бухгалтерського обліку.

Виходячи з загально визнаних та встановлених чинним законодавством критеріїв визнання об'єктів бухгалтерського обліку необхідно виділити в частині інформаційних ресурсів таке поняття як «інформаційний актив».

Інформаційний актив – це інформаційний ресурс, що знаходиться у суб'єкта господарювання на правах власності, який може бути ідентифікованим та вартість якого може бути достовірно визначена. До таких інформаційних активів слід відносити сукупність інформаційних об'єктів на матеріальних носіях, що містять інформацію про події та процеси, наприклад, бази даних, клієнтські списки тощо.

Отже, в процесі визначення місця інформаційних ресурсів у системі формування та взаємозв'язку окремих економічних категорій пропонуємо розмежовувати наступні дефініції (табл. 5).

Таблиця 5. Місце інформаційних ресурсів у взаємозв'язку з спорідненими економічними категоріями

<i>Поняття</i>	<i>Сутність</i>
Інформація	Рандомна сукупність фактів та/або ідей про певне явище, процес
Інформаційний ресурс	Уречевлений на матеріальному носії об'єкт інтелектуальної праці людини, що має інформаційне походження
Інформаційний актив	Інформаційний ресурс, що знаходиться у суб'єкта господарювання на правах власності, який може бути ідентифікованим та вартість якого може бути достовірно визначена; сукупність інформаційних об'єктів на матеріальних носіях, що містять інформацію про події та процеси

На основі проведеного дослідження встановлено, що інформаційний актив є частиною інформаційного ресурсу, який може бути ідентифікований як об'єкт бухгалтерського обліку. В свою чергу, інформаційний ресурс – це частина інформації, що оброблена та уречевлена на матеріальному носії з метою впливу на процеси управління суб'єктом господарювання.

Встановлений взаємозв'язок дозволяє не лише усунути невідповідності категоріально-понятійного апарату, але і визначити об'єкти бухгалтерського обліку з метою розробки в подальшому методичних підходів до їх обліку і контролю.

Висновки

В сучасному інформаційному суспільстві поява нових категорій та понять призводить до неузгодженості понятійно-категоріального апарату, що впливає на невизначеність системи економічних відносин. Зростання ролі інформації вимагає від бухгалтерського обліку введення нових об'єктів для підвищення ефективності управління суб'єктами господарювання.

В процесі дослідження встановлено, що знання – це дані, що отримані із навколишнього середовища, сприйняті, узагальнені, оброблені та усвідомлені людиною. Знання є частиною даних, які становлять відомості, що прийняті, оброблені та оцінені як необхідні, в свою чергу відомості –

це інформація, що знаходиться у формалізованому вигляді про певний об'єкт, явище, процес. Інформація – це економічна категорія яка становить рандомну сукупність фактів та/або ідей про певне явище, процес. Не зважаючи на те, що дані категорії та поняття набули широкого вжитку в економічній теорії, однак в системі бухгалтерського обліку не можуть бути відображені через невідповідність встановленим критеріям.

З точки зору управління суб'єктом господарювання, що здійснюється через систему бухгалтерського обліку в структурі інформації слід виділити такі поняття як «інформаційні ресурси» та «інформаційні активи».

В процесі дослідження встановлено, що інформаційні ресурси – це уречевлені на матеріальному носії об'єкти інтелектуальної праці людини, які мають інформаційне походження, а інформаційні активи – це інформаційні ресурси, що знаходяться в розпорядженні суб'єкта господарювання на правах власності, які можуть бути ідентифікованими та вартість яких може бути достовірно визначена; сукупність інформаційних об'єктів на матеріальних носіях, що містять інформацію про події та процеси. В системі бухгалтерського обліку можуть бути відображені лише інформаційні активи як об'єкти обліку і контролю.

Список літератури:

1. Абушенко В.Л. Новейший философский словарь / В.Л. Абушенко. – Мн., 2001. – 650 с.
2. Біленька Д.О. Визначення інформації в концепції антропоцентричного підходу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nauka.jur-academy.kharkov.ua/download/el_zbirknik/2.2013/33.pdf.
3. Бірюков В.В. Теоретичні основи інформаційно-довідкового забезпечення розслідування злочинів: [Монографія] / В.В. Бірюков // Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2009. – 664 с.
4. Веревченко А.П. Информационные ресурсы: определение, основные понятия, параметры, особенности открытого потока информации, помехи, возникающие в каналах поступления информации [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://elib.mubint.ru/lib/knigi/Verevchenko_Inforesursi.p.
5. Винер Н. Кибернетика и общество / Н. Винер. – М.: Изд-во иностранной литературы, 1958. – 200 с.
6. ГОСТ 123 7.0-99. СИБИБД. Информационно-библиотечная деятельность, библиография. Термины и определения от 01.07.2007 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.gosthelp.ru/text/GOST7099SIBIDInformacionn.html>.
7. Гужва В.М. Інформаційні системи і технології на підприємстві: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2001. – 400 с.
8. Денісова О.О. Інформаційні системи і технології в юридичній діяльності: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2005. – 256 с.
9. Дресвянников В.А. Построение системы управления знаниями на предприятии: учеб. пособие. / В.А. Дресвянников. – М.: КНОРУС, 2006. – 344 с.
10. ДСТУ 2392-94. Інформація та документація. Базові поняття. Терміни та визначення від 01.01.1995 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/374735>.
11. ДСТУ 2396-94. Теорія інформації. Терміни та визначення від 01.01.1995 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/sistemi-obroblennja-informaciyi.-teorija-informaciyi.-termin-std491.html>.
12. ДСТУ 2481-94. Інтелектуальні інформаційні технології. Терміни та визначення від 01.01.1995 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://babenkoff.inf.ua/GOST/terms.htm>.
13. ДСТУ 2938-94. Системи оброблення інформації. Основні поняття. Терміни та визначення від 28.12.1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/sistemi-obrob-lennja-informaciyi.-osnovni-ponjattja.-termini--nor16793.html>.
14. ДСТУ 3396.2-97. Технічний захист інформації. Терміни та визначення від 01.01.1998 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://e-signature.com.ua/?p=151>.
15. ДСТУ 5034:2008. Науково-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять від 04.08.2008 р. № 270 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://babenkoff.inf.ua/GOST/terms.htm>.
16. ДСТУ ISO 5127:2007. Інформація та документація. Словник термінів від 01.10.2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/informacija-i-dokumentacija.-slovník-terminiv-iso-5127-2001--std9765.html>.
17. Економіка зарубіжних країн: навч. посіб. / За ред. А.С. Філіпенка. – 2-ге вид. – К.: Либідь, 1998. – 416 с.
18. Ефремова Т.Ф. Современный словарь русского языка три в одном: орфографический, словообразовательный, морфемный. – М.: АСТ, 2010. – 699 с.
19. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 р. № 851-15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.
20. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 р. № 2210-14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.
21. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. № 2657-12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
22. Закон України «Про телекомунікації» від 18.11.2003 р. № 1280-15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1280-15>.
23. Золотар О.О. Правова охорона як складова інформаційної безпеки цивільної: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07 / О.О. Золотар. – К., 2010. – 20 с.
24. Концепція інформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kineziolog.bodhy.ru/content/kontsepsiya-informatsii>.
25. Краткий словарь по философии / под общ. ред. И.В. Блауберга, И.К. Пантина. – 4-е изд. – М.: Политиздат, 1982. – 431 с.

26. Кушерець В.І. Аналіз знання як стратегічного ресурсу трансформації суспільства (світоглядно-методологічний аспект): автореф. дис. на здобуття наук. степеня д-ра філософ. наук: спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та історія філософії» / В.І. Кушерець. – К., 2003. – 28 с.
27. Ліссов П.М. Проблеми і технології продукування інформаційних ресурсів / П.М. Ліссов, П.П. Масляк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.iai.kpi.ua/_archive/2007.
28. Малафійк І.В. Дидактика: навч. посіб. / І.В. Малафійк. – К.: Кондор, 2009. – 406 с.
29. Мариничева М.К. Управление знаниями на 100%. Путеводитель для практиков [Текст] / М.К. Мариничева. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2008. – 320 с.
30. Марутян Р. Інформаційні ресурси у системі забезпечення національної безпеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dsaua.org/index.php?option=com_content&view=article&id=114%3A2010-11-30-17-18-49&catid=66%3A2010-12-13-08-4853&Itemid=90&lang=uk.
31. Марутян Р. Інформаційні ресурси: нові підходи до визначення поняття [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/31670/10-Marutyan.pdf?sequence=3>.
32. Марченко О.С. Національна інноваційна система як інтегратор знань: [Монографія] / О.С. Марченко, О.В. Ярмак. – Х.: Видавничий Дім «ІНЖЕК», 2012. – 242 с.
33. Мельник Л.Г. Информационная экономика [Текст]: учеб. пособие / Л.Г. Мельник. – Сумы: ИТД «Университ. кн.», 2003. – 288 с.
34. Несвіт Г.П. Інформаційна політика держави як фактор реформування суспільства: автореф. дис. канд. політ. наук: 23.00.02 / Г.П. Несвіт; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2001. – 16 с.
35. Новый тлумачний словник української мови: у 3 т. / укл. В. Яременко, О. Сліпушко. – К.: Аконт, 2003. – Т. 1. – 2003. – 771 с.
36. Осовська Т.В. Економічний словник / Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К.: Кондор, 2006. – 356 с.
37. Пархоменко О.В. Інформація і знання: взаємозв'язок: [Монографія] / О.В. Пархоменко; Держ. ін-т інтелект. власності. – К.: ДІВ, 2010. – 268 с.
38. Причепій Є.М. Філософія: навч. посіб. / Є.М. Причепій, А.М. Черній, В.Д. Гвоздецький та ін. – К.: Аграрна наука, 2000. – 504 с.
39. Прохоров Е.П. Журналистика как сфера информационной деятельности // Методи исследования журналистики: Сб. ст. / отв. ред. Я.Р. Симкин. – Ростов на/Д.: Изд-во Ростов. ун-та, 1979. – 264 с.
40. Пушкар М.С. Контролінг – інформаційна підсистема стратегічного менеджменту: Монографія / М.С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 370 с.
41. Ракитина Е.А. Информатика и информационные системы в экономике: учеб. пособ. / Е.А. Ракитина, В.Л. Пархоменко. – Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2005. – Ч. 1. – 148 с.
42. Родіонов А.В. Визначення інформаційних ресурсів як економічної категорії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/godionov-av-viznachennya-informatsiynih-resursiv-yak-ekonomichnoyi-kategoriyi>.
43. Романчук К.В. Розвиток бухгалтерського обліку активів в умовах трансформації інституту права власності: [Монографія] / К.В. Романчук. – Житомир: ЖДТУ, 2012. – 528 с.
44. Россоха В.В. Потенціал понятійно-категоріального апарату інформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_113/05.pdf.
45. Семанюк В.З. Інформаційні ресурси: обліково-теоретичний аспект / В.З. Семанюк // Вісник Львівської комерційної академії / [ред. кол.: Башнянин Г.І., Апопій В.В., Вовчак О.Д. та ін.]. – Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. – Вип. 35. – 482 с. – (Серія економічна). – С. 319-322.
46. Словник комп'ютерних термінів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://itdic.ru/dictionary/95>.
47. Соціологія короткий енциклопедичний словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://subject.com.ua/sociology/dict/421.html>.
48. Українсько-російський економічний тлумачний словник [Текст] / авт.-упор. В.М. Копоруліна. – Х.: Факт, 2005. – 400 с.
49. Философский словарь / под ред. И.Т. Фролова. – 4-е изд. – М.: Политиздат, 1981. – 445 с.
50. Философский энциклопедический словарь / гл. ред. Л.Ф. Ильичев, П.Н. Федосеев, С.М. Ковалев. – М.: Сов. энциклопедия, 1983. – 840 с.
51. Фінансовий словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dic.academic.ru/dic.nsf/fin_enc/28901.
52. Хаксевер К. Управление и организация в сфере услуг [Текст]: 2-е изд.; пер. с англ. Н. Левкина, О. Сергеева; под ред. В.В. Кулибановой / К. Хаксевер, Б. Рендер, Р.С. Рассел, Р.Г. Мердик. – СПб.: Питер, 2002. – 752 с.

53. Черноіваненко А.В. Інформаційне забезпечення підготовки, прийняття та реалізації управлінських рішень: теоретичні підходи до визначення поняття / А.В. Черноіваненко // Актуальні проблеми розвитку управлінських систем: досвід, тенденції, перспективи (збірник тез IV студентської науково-практичної конференції, 23 квітня 2009 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/conf/2009-1/doc/35.pdf>.
54. Шквір В.Д. Інформаційні системи і технології в обліку: практикум: навч. посіб. для вузів / В.Д. Шквір. – К.: Знання, 2007. – 439 с.
55. Щерба С.П. Філософія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С.П. Щерба, В.К. Щедрін, О.А. Заглада; за заг. ред. С.П. Щерби. – К.: МАУП, 2004. – 216 с.
56. ЮНИСИСТ (Межправительственная программа международного сотрудничества в области научно-технической информации) [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/696047>.
57. Shirky С. Ontology is Overrated: Categories, Links, and Tags. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.shirky.com/writings/ontology_overrated.html.

Надано до редакції 23.04.2014

Біляченко Олена Леонідівна / Olena L. Biliachenko

Посилання на статтю / Reference a Journal Article:

Інформаційні ресурси в системі бухгалтерського обліку: гармонізація понять та категорій [Електронний ресурс] / О.Л. Біляченко // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 4 (14). – С. 170-179. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n4.html>